

«افلا کی دده» نك شیمدی یہ قدر هیچ معلوم اولمایان اوچ تورکجه شعرینی احتوا ایدهن، تورک لسانی تاریخی اعتباریله ده پک مفید برطاقم موادی حاوی اولان بو اثرک نشری، تورک فیلولوژیسی ایچون شهبه سزرقازانچدر. یالکیز، یوقاریده ایضاح ایتدیکنمز جهتلر نظر اعتباره آینه رق «تنقید متون» اصولنک بوتون انجه لککرینه رعایت ایدیلک شرطیه یکی بر طبع وجوده کتیریله سی احتیاجی، بوجلدک نشریله زائل اولمامشدر. «رادلوف» و «زالمان» زمانندن بری تورکیات ساحه سنده وقوعه کنن بویوک ترقیات، بالخاصه، اسکی آناتولی تورکجه سنه عائد میدانه چیقان برچوق یکی متنبر، «سلطان ولد» ک متنلری اوزرنده بویله واسع و اصولی برتبع اجراسنی تمامیه امکان دأرهنه صوقشدر. ولدچلی افندی، دها ییللر جه اول، هنوز پک کنج ایکن وجوده کتیردیکی بوتبعنامه سنی میدانه قومقله، «رادلوف» و «زالمان» یولنده ورویه مه مکله برابر، استقبالده دها ای ایشله نهمه سی واکمالی لازم کنن بر ساحه یی اشارت ایتمش، بومسئله یه عائد یکی مالز مه اورته یه قومیش اولیور. کنج تورکیاتخیلر منک بو وادیده «رادلوف» ی، «زالمان» ی و «ولدچلی افندی» یی تهقیب و اکمال ایتملرینی امید ایدلم.

کریلی زاده محمد فواد

«فرهنگ نامه سمری» یا خود مختصر بوستانه ترجمه سی - ناظمی : «خواجہ مسعود» - تاریخ تألیفی ۷۵۵ سنه هجریه - محشی و مصحح لری : ولد چلی و کلیسی مملم رفعت - برنجی طبع - استانبول، مطبعه عامره، ۱۳۴۲ - ۱۳۴۰ - مقدمه لری : ۱۹ صحیفه - متن اثر (حاشیه لرله برلکده) ۸۷ صحیفه - تصحیحات، لنتجه ولاحقه : ۸۹-۱۱۲ صحیفه - بویوک جمده - فیثاتی ۷۰ غروش.

سرپل ونوبهار - ناظمی : سکننجی عصر هجری شهر اسمره مسعود به احمد - برلین عمومی کتبخانه سنده کی یکانه نسخه دن فوطوغرافیا طریقله استنساخ و عیناً نشر ایدیلشدر - متن ۳۷۸ صحیفه - ناشری «دوقتور ژ. ه. مورمان» طرفندن یازیلش ۱۳ صحیفه لک مقدمه ایله - هانووهر، «هانس لافر» مطبوعات شرقیه شرکتی، ۱۹۲۴ - Quellenwerke des islamischen Schrifttum «کلیاتنک برنجی جلدی اولارق نشر ایدیلشدر. فیثاتی (۲۵) آلتون مارق.

شو صوک برقاچ سنه ظرفنده تورکیاده و آوروپاده میلادی اون اوچنجی و اون دردنجی عصر لره عائد و نادر اسکی آناتولی تورک متنلرینک نشرینه باشلانمه سی، تورک فیلولوژیسیله تورکیات مجموعه سی - ۳۱

اوغراشانلر ایچون پک ممنونیت بخش بر حادته در. « کوروشی چوما » مجموعه سنده « سلچوقیلر » دوری آناتولی شاعرلرندن « ششاد حمزه » ایله « احمد فقیه » حقنده و « حیات مجموعه سی » نك برنجی صایب سنده « خواجه دهانی » حقنده نشر ایتدی کمز مقاله لر سلسله سی ، اوزمانه قدر چوق ده رین برقرارا کلق ایچنده بولونان اون اوچنجی عصر تورک ادبیاتی براز سنویر ایتشدی ؛ اخیراً ، یوقاریده آیریجه بحث ایتدی کمز « مولانا » و « سلطان ولد » ک تورکجه شعرلرندن سوکرا ، میلادی اون دردنجی عصر ک مهم آناتولی شاعرلرندن « خواجه مسعود » ک « فرهنگ نامه سعدی » ترجمه سیله « سهیل و نوبهار » آدی بویوک و کوزمل مثنوی سنک نشری ، تورک لسان و ادبیات تاریخی تدقیقاتنده ، شهه سز ، چوق مهم بر آیدمدر .

« فرهنگ نامه سعدی ترجمه سی » ندن ابتدا « ولد چلی » افندی [کرید محتاجینه یاریم ایچون « ترجمان حقیقت » و « ثروت فنون » طرفندن چیقاریلان نسخه فوق العاده ، ۱۳۱۳] ، « ادبیات اسلامیة » عنوانی مقاله ، ص ۵۵] قیصه جه بحث ایدمدر ک ، ۷۵۵ ده یازیلان بو اثری مشهور « مسعود تفتازانی » [۷۲۲-۷۹۲] به اسناد ایتشدی که ، ایشته بوندن نقلاً « گیب » ک « اشعار عثمانیه تاریخی » نده ده بو صورتله ذکر ایدیلر [برنجی جلد ، ص ۲۵۳] . غالباً ، بونسخه نك سر نامه سی ظهر نده موجود « ترجمه مسعود تفتازانی فرهنگ نامه شیخ سعدی » عباره سی ، اثرک مشهور اسلام عالی « سعدالدین مسعود ابن عمر تفتازانی » به اسناد ایدیله سی موجب اولمدر . اون بشنجی عصر ک ایلك نصفنده آناتولی تورک ادبیاتک باشلیجه حامی و مشوقلرندن اولان مشهور « تیور طاش پاشا زاده امیر کبیر اومورک » طرفندن وقف ایدیلن برطاقم کتابلر آراسنده ایکن ، هر ناصلسه « ولد چلی » افندی به انتقال ایدن بونسخه ، بریانغین ائناسنده یانمشدی . لکن مشارالیه ، یانغیندن اول . مرحوم احمد مدحت افندینک طلبی اوزرینه بونسخه نك مکمل بر قویپه سی چیقارته رق بالذات مقابله و تصحیح ایتشدی که ، ایشته طبعه اساس اولان یکانه نسخه ، مؤخر آ مدحت افندی مرحومک ورثه سندن علی امیری افندی به انتقال ایدن و الیوم « ملت کتبخانه سی » نده دیوان قسمنده ۳۰۰ نومروده مقید بولونان بونسخه در . « سهیل و نوبهار » ک ناشر فاضلی « دو قنور ژ . ه . مورتان » ، مذکور اثره یازدیغی کوچوک مقدمه ده بو « فرهنگ نامه سعدی ترجمه سی » نك دیکر بونسخه سنک ده « قوپنباغ کتبخانه سی تورکجه یازمه لری » آراسنده بولوندیغی بالخاصه خاطر لانتشدر که ، بو صورتله ، بو اثرک یکی نسخه سی معلوم اولیور . هر حالده « قوپنباغ » نسخه سنک مطبوع « فرهنگ نامه » ترجمه سیله مقابله سی ، بو اثرک هر صورتله اعتاده شایان

برطبعنه مالکیت ایچون ضروریدر؛ چونکه، ناشرلرینک بوتون حسن نیت و وقوف و غیر تدرینه رغماً، طبعه اساس انخاذایدیلن متنک یکانه و بعضی رلرده بوزوق اولماسی، و برده لسانک اسکیدکی، بو طبعده، ایستر ایسته مز برطاق مهم و شبهلی جهتلر بر اقمشدر.

«فرهنک نامه سعدی ترجمه سی»، مشهور «بوستان» دن منتخب و مترجم ۱۷۰۳ ییتدن مرکب و «مقارب» و زنیله یازیلش بر اثر درکه، «بدیعی» اولمقدن زیاده «لسانی» بر قیمتی حائر در. آناتولی تورک لساننک اون دردنجی عصره عائد اساساً محدود محصوللردن شیمدی به قدر نشر اولونان متلر او قدر آزددرکه، ایسته بو وضعیتده، کرک بو اثرک کرک «سهیل و نوبهار» ک اهمیت بر قانداها تضاعف ایتمکده در. بالخاصه «فرهنک نامه ترجمه سی» نک ناشرلری، بو تورکجه ترجمه نی «بوستان» متنبله مقایسه ایتمکلی کی، اوراده کی اسکلی تورکجه کله لر حقنده «عاشق باشا، کاشمیری، شیخی، الوان شیرازی، شریفی...» کی ادبی منبعلردن باشقا، «دیوان لغات الترک»، کتاب الادراک، منتهی الارب، قاموس الاروام، میسره العلوم...» کی مطبوع و یازمه اسکلی لسانی منبعلرده مراجعت ایده رک پک مفید تحشیه لرده بولونمشلر، و آیریجه، حروف هجا ترتیبیله برده کوزهل لغت جدولی ترتیب ایتمک صورتیله، فیلولوژیک تدقیقاتده بولونمق ایسته ییتر ایچون پک قیمتلی ماده لر طوبیلامشدر. فی الحقیقه «ابن مهنا، التحفة الزکیه، کتاب ترجمان» قبیلندن لسانی منبعلره، سائر ادبی تورک لهجه لری محصوللرینه، و نه قدر محدود اولورسه اولسون. اولجه آوروپاده یایلمش اولان بو کی لسانی تدقیقلره مراجعت ایدیلمک صورتیله، کتابده کی لغتلر حقنده داها اطرافلی و داها اصولی تدقیقات یایلمه سی، صوکر، اشکال صرفیه و صوتی خصوصیتلر حقنده آیریجه ایضاحات و یریله سی امکانش دکلادی. مع مافیله، بونلرک یایلمه مه سندن دولاییده ناشرلری فضله تحطئه به پک حقمر یوقدر. هله بو طبع، مملکت مزده شیمدی به قدر نشر اولونان بوقییل اثرلره مقایسه ایدیله جک اولورسه، آراده نه بویوک برتری خطوه سی اولدینی در حال تسلیم ایدیلمر. بو کوچوک مقاله مزده اثرک لسان نقطه نظرندن آیریجه تدقیقنه کیریشمک ایسته مه دیکمز ایچون، متنده کی بعضی لغتلر و صرفی شکللر حقنده کی ملاحظات و تنقید آتری باشقا. بر زمانه ترک ایده رک، ساده جه، «تکمله» نامی آلتنده مصحح اثر کایسلی معلم رفعت بک طرفندن اثره و مؤلفه دائر سرد اولونان بعضی مطالعه لری تحلیل ایده جکیز.

رفعت بک، ترجمه یه اساس اولان «فرهنک نامه سعدی» نی یعنی «منتخب بوستان» ی بولمق ایچون بالخاصه آلتمش قدر «بوستان» نسخه سی تدقیق ایتمکلی، یالکیز بونسخه لر دن برینک

صوکنده بوکا «ادب نامه سعدي» عنوانی ده ویریلدیکنی ، و بربرینه هیچ اویمایان «منتخب بوستان» نسخه لری آراسنده ایسه «فرهنگ نامه» آدلی برنسخه یه هیچ راست کله دیکنی سویلیور . فی الحقیقه ، فرانسر مستشرق «هازی ماسسه» نک «سعدي» حقنده کی مونوغرافینده [پارس ، طابع گوته ر ، ۱۹۱۹] بومستله یطأد هیچ برشی یوقدر . یالکز ، بعض یازمه لر اوزرنده «بوستان» ه «سعدي نامه» عنوانی ویریلدیکنی بیلیورز [زاخاو - ته ، بودله یه ن فارسی یازمه لر قاتالوغی ، ۶۸۱ و ۶۸۷ نومرولرده مقید «کلیات سعدي» نسخه لر نده ، ص ۵۲۷ و ۵۳۴] . «فرهنگ نامه» عنوانته کانه ، پک عمومی بر شهرت و رغبت قازانمش مختلف ادبی اثرلر ایچون بعضاً «فرهنگ» و بعضاً «فرهنگ نامه» آدلی برطاقم لغوی شرحلری یازیلدیغی ده معلومدر [مثلاً «فرهنگ شاهنامه» ، «فرهنگ دیوان حافظ» ، «فرهنگ مثنوی» ویا «فرهنگ نامه مثنوی» الخ ... کبی اثرلر ، اوروپا کتبخانه لر نده و استانبولده یازمه اولار ق مبدولاً تصادف ایدلیر] . حتی ، «بنکاله آسیا جمعیتی کتبخانه سی فارسی یازمه لری» آراسنده (۹۳۲) نومروده مقید بولونان بر مجموعده «فرهنگ بوستان» ، فرهنگ گلستان ، فرهنگ یوسف و زلیخای جامی « ده موجوددر [«ایوانوف» قاتالوغی ، ص ۴۴۱] . ایشته ، بو اعتبار ایله دوشونولورسه ، «بوستان» دن انتخاب صورتیله وجوده کلن بر منتخباته «فرهنگ نامه» آدی ویریلدی . موجود ادبی تعامللره نظرآ- اولدقجه غریب کورونیور . حالبوکه «خواجه مسعود» اثرینک (۴۳ - ۴۵) نجی بیتلرنده ، «فرهنگ نامه» آدلی بر «بوستان منتخباتی» او قودیغنی پک آحیقه سویله مکده در .

رفتت بک بو «تکمله» ده «خواجه مسعود» ک شا کردی اولان شاعر «شیخ اوغلی» ندن و اونک «کنز الکبراء» آدلی - یکانه نسخه سی خصوصی کتبخانه مزده موجود - پک مهم اثرندن بحث ایدیور . اون دردنجی عصرک ایکنجی نصفنده ، شاعر «احمدی» دن پک آ زاول ، بویوک بر شهرت فزانان بو آ ناطولی شاعرینک حیات و آ ناردن موسیو «ژان دونی» اسلام آنسقلو په دیسنه یازدیغی «شیخ زاده» ماده سنده راز بحث ایتمشسه ده ، مقدا بالخاصه اشتغال ایتدیکنز بومستله یی آیر یجه یازمق ایسته دیکمز ایچون ، بوراده خصوصی ایضاحاته کیریشمیه جگیز . فی الحقیقه ، «مسعود» ک اثرلری کورن و اونلردن نقللرده بولونان یکانه مؤلف ، بو «شیخ اوغلی مصطفی» در . اونک اسمنک «مصطفی» اولدیغی ده ، رقیبی و معاصری «احمدی» نک بعض شعرلر ندن او کره نیورز . کذلک رفتت بک بوراده شاعر «کشهری» دن و اونک «فلک نامه» سندن ده بحث ایدیور . ابتدا «تورک ادبیاتنده ایلك متصوفلر» ده اثری و شخصیتی حقنده پک مختصراً معلومات ویردیکنز .

بو بویوک شاعر حقیقده ده مستقل برتد قیقنامه نشر ایده جکمز جهته، بوراده اون دن ده بحث ایتیه جکز. رفعت بکینه بو «تکمله» ده، قولای قولای قبول ای دیله مبه جک برطاقم استدلالرله، «فرهنگ نامه» مترجمی «خواجه مسعود» ک، آیصوفیه کتبخانه سنده کی «امثلة التصريف» و «کتاب الاستنباط» آدلی اثرلرک مؤلفی «شیخ مسعود بن عثمان کلشهری» اولدیغنی اثباته قالدیشمشیه ده، بالخاصه «سپیل ونوبهار» ک انتشار یله شاعر مزک آدی «مسعود بن احمد» اولدیغنی قطعیتله آ کلاشیلد قدن صو کرا، بو ضعیف فرضیه دن واز کچمشدر [بو خصوصده ایضاحات ایچون رفعت بکک جموعه مزک بوجلدنده «نوطار و وثیقه لر» قسمنده مندرج مقاله سنه باقکمز].

فاضل مسلیکد اشمز دو قنور «ژ. ه. مورتان» ک نشر ایتدیکی «سپیل ونوبهار» مثنویسی ایله، «خواجه مسعود» ک ایکنجی بویوک اثری ده میدانه چیقمش اولدی. فیلولوژی اعتبار یله ده فوق العاده دقته شایان اولان بویکانه وحر که لی نسخهی فی فوطوغرافیا اصولیله طبع ایتدیرمکله، دو قنور «مورتان»، تورک فیلولوژیسیله اوغراشانلره یکیدن زنگین مالزمه ویرمش اولیور. هله «فرهنگ نامه» نک «قونباغ» نسخهی ده تدقیق ای دیلد کدن صو کرا، «سپیل ونوبهار» ک لسان نقطه نظرندن عرض ایتدیکی مشکلات، اولدقجه خقیقه یه جکدر. هر حالده، اون دردیجی عصر آناطولی لهجه سنی تدقیق ایتک ایسته ین فیلولوغلر ایچون، بومالزمه نک پک بویوک قیمتی واردر. فیلولوغ دکل فقط قیمتلی بر مورخ و متبحر اولان محترم مسلیکد اشمز، اثرک ماهیتی و مؤلفی حقیقده قیصه فقط اطرافلی بر مقدمه یاز مقله اکتفا ایتمشدر. شیمدی یه قدر اوروپا تورکیا تجیلری آراسنده بو اثر دن بحث ایده ن، نیم بو کونه قدر او کره نه بیلدیکمه کورمه، یالکمز پروفسور «زوسه ایلم» اولمشدر [Orientalistische Literaturzeitung, 1927. Nr 6. S. 508].

هجری ۷۵۱ تاریخنده یاز یلق اعتبار یله اسکی آناطولی تورک لسان و ادبیاتی ایچون اهمیت مخصوصه یی حائر اولان بو اثر دن ایلك دفعه بحث ایده ن، تذکره شعرا صاحبی «عاشق چلبی» دره. هجری او تخی عصر ادبیاتمزک بو قیمتلی تذکره جیسی، اثرینک مقدمه سنده «اورخان زمانی» ایچون: «اما هنوز دندان شئون شعر ترکی غنیچه ترکی تبسم ایله ۹۰۰ مش و بلبل شعرا کل کابن بلاغنده ترنم ایله مه مشدی» دید کدن صو کرا، «مراد خداوند کار» دورنده «احمد» اسمنده بر شاعرک اونک نامنه فارسیدن «سپیل ونوبهار» دستانی بحر متدار کدن ترجمه و نظم ایله دیکنی و حتی چوجو قلغنده او نسخهی کور دیکنی سویله یرک، اون دن برده بیت نقل ایده ر. ایشته «مبستریگ» ک ده ذکر ایتدیکی بومهم قیدی [A History of the ottoman poetry, 1,226] «عاشق چلبی»

متنندن آلان «دوقور ژ. ه. مورتان»، بواژک عینی اثر اولدیغنی پک دوغرو اولارق قید و تثبیت ایدیور. ادبیاتمژک اون دردنجی عصری شویله دورسون حتی اون بشنجی عصری حقیقده بیله چوق دفعه یا کایش معلومات ویره، زمانلرنده پک بویوک شهرت قازانمش معروف شاعر لرك اسمارینی بیله ذکر ایتمه بن اسکی تذکره جیلر من آراسنده، «عاشق چلبی» نك - لولویا کایش اولارق - چوق قلفنده کوردیکی بو چوق نادر واسکی اثر دن بحث ایتمه سی، ینه راستنا تشکیل ایدر. رفعت بکک مقاله سنده یازدیغنی کبی، اوندن داها اول کن شاعر «فردوسی عطویل» ده، «سلیمان نامه» سنک مقدمه سنده، بواژری، شبهه سزیا کایش اولارق، «احمد داعی» به اسناد ایتمکده در. حالبوکه، متن اثر دن پک ای آکلاشیلدیغنی وجهله، اثرک بیک بیت قدر بر قسمنی «مسعود» ک یکنی «عزالدین احمد»، متناقضی و مقدمه سنی ده «مسعود بن احمد» یازمشدر. بناء علیه بواژری، کتابک درت مثلندن فضله سنی یازان «مسعود» اسناد ایتک شبهه سزداها دوغرو در. اثرک فارسیدن مترجم مشهور بر حکایه اولدیغنی متن دن آکلامقله برابر، بوتون تدقیقاتمزه رغماً، نه «لباب الالباب» المعجم فی معاییر اشعار المعجم، دولت شاه، الخ...» کبی اسکی منبعلر ده، نه «براون» ک «ایران ادبیاتی تاریخی» نده، نه «غایغر - قون» ک قلاسیق اثر نده، نده آوروپا و هندستان کتبخانه لرینک فارسی یازمه لر قانالوغلرنده بونامده هیچ براسکی فارسی اثره تصادف ایدمه دک. بونامده تورکجه اسکی اثرلر کلنجه، کلیمی رفعت بک، «فرهنگ نامه ترجمه سی» تکمله سنده، بالخاصه خلق آراسنده او قونمغه مخصوص منشور بر جلد «سهیل و نوهار» حکایه سنک استانبول دارالفنون کتبخانه نده سنده بولوندیغنی، و فقط بونک ده نقصان اولدیغنی سویلیور. الده کی بونسخه ۱۴۳۳ ده استنساخ ایدیلش اولقله برابر، رفعت بک، اثرک دوقوزنجی ویا اوننجی عصرده تالیف ایدیلدیگی قناعتنده در. نم فکر مه کوره، بونسخه، لسان جهتمیله مؤخر بمض تعدیلاته اوغرامش اولقله برابر، اسکی لسان واسلوب خصوصیتلرندن بر چوغنی پک اعلاصاقلامشدرکه، او خصوصیتلر، نهایت نهایت هجری دوقوزنجی عصرک ابتدالرینه عائد اولابیلیر. ینه برده «کاتب چلبی»، «سلطان یازیدخان امراسندن امیر سنان بن سلیمانک بواسمه منظوم بر تورکجه اثری اولدیغنی» روایت ایدیور [کشف الظنون، مصرطبعی، ج ۱، ص ۴۸۰]. بو بحث ایدیلان «امیر سنان بن سلیمان» ک، «سهی تذکره سی» نده، فارسی و تورکجه بر چوق شعرلری یازدیغندن، بالخاصه مثنوی طرزنده قدرتندن بحث ایدیلان «ایکنجی یازید» دوری امراسندن «لیلی و مجنون» و «یوسف وزلیخا» مثنوی بلرینک ناظمی «چاکری سنان بک» اولدیغنی قناعتنده ایم [سهی تذکره سی، ص ۳۵]. عجبیا «چاکری سنان بک»،

ادبیاتمزدۀ چوق دفعه کوردیکمز وجهله، «خواجه مسعود» ک اثرینی الیکیر رک اونو زماننک لساننه کوره بعض تعدیلاته یکیدن قلمه آلمش میدر؟ یوقسه «ایکنجی بایزید» دورنده «سهیل ونوبهار» ی مستقلامی ترجمه ایتدی؟ ایکنجی نقطه نظرک بزدها ملامیم کلدیکنی اعتراف ایله برابر، بوسؤ اللرک قطعی جوانجی مستقبل تدقیقاتدن بکیوروز. هر حالده، بو ذکر ایتدیکمز اثرلر، بوموضوعک آناتولوی تورکری آراسنده داها اون دردنجی عصر دن بری معروف اولدیغنی، وخلق آراسنده، داها اول دکلسه بیله، هر حالده اوزماندن بری یایلدیغنی کوسترمکده در.

رفت بکک تدقیقاتی وبالخاصه اونک استناد ایتدیکی «کنزالکبراء»، «فرهنگ نامه» مترجمیه «سهیل ونوبهار» ناظمک عینی آدام اولدیغنی آرتق قطعیتله اثبات ایتمشدر. لکن، «دوقتور مورتان» ک مقدمه سنده بحث ایتدیکی، «اموریک» نامنه «کلپله ودمنه» نی ترجمه ایدن «قول مسعود» ک بزم «مسعود» ایله عین آدام اولدیغنی ادعا، بجه هیچ دوغرو دکلدر. بوخصوصده «پروفسور زوسهیم» ک قناعتنه ده هیچ ایشترک ایدمه بجه حکم. مسئله نک اهمیتنه مبنی بونقطه نی براز توضیح ایتک ایستهرم: کندیسنی «قول مسعود» تسمیه ایدن بر مؤلفک آیدن اوغول لردن «غازی اموریک بن محمدک» نامنه ترجمه ایتدیکی «کلپله ودمنه» دن ایلك دفعه بحث ایدن، نیم بیلدیگمه کوره، مشهور «آته» در [بین الملل آلتنجی مستشرقلر قونفره سی ضبط نامه لری، ۱۸۸۵]: «کلپله ودمنه نک شیمدی یه قادر مجهول قالمش بر تورکجه نسخه سنه دا»، ص ۲۴۱-۲۵۵]. «آته» بو کوچوک مقاله سنده، «بودله یه» کتبخانه سی تورکجه یازمه لری آراسنده بولونان [مارش، ۱۸۰] «مسعود» ک بو اثرندن بحث ایتدیکی کبی، آیریجه، عثمانلی پادشاهی «برنجی مراد» نامنه یازیلش اولوب «غوطا» کتبخانه سی تورکجه یازمه لری آراسنده ۱۸۹ نومروده مقید بولونان ناظمی مجهول ناتمام و منظوم دیکر بر «کلپله ودمنه» ترجمه سندن [پهرچ، ۱۶۹]، وینه «بودله یه» ده عثمانلیجه دیکر مؤخر بر ترجمه ایله [مارش، ۶۱]، «دره سده» [فله یشر، ص ۱۹] و «مونسخ» ده کی «چقتایجه» [آومه ر، ص ۵۴] ترجمه لردن بحث ایتش، و بونلرک، «انوار سهیل» نک «علی چلبی» و «البکری» طرفندن یاپیلان عثمانلیجه و چقتایجه ترجمه لردن آیری اولوب، «ابن المقفع» مترجمی «نصر الله» ک اسکنی فارسی ترجمه سندن ترجمه ایدیلدیکنی ایلری سورمشدی. «سلطان مراد» نامنه «کلپله ودمنه» نی نظم ایدن اسمی مجهول شاعر، مقدمه ده: «سوزلرینی نثرکن نظم ایلدم * سز لرومی قاموسن هضم ایلدم» دیکده درکه، ایشته بوکا استناد ایدن «آته» «کلپله ودمنه» نک بوندن داها اسکنی تورکجه و منشور بر ترجمه سی اولدیغنی استدلال ایتش،

و تدقیقاتی نتیجہ سندہ، «بودلہ یمن» دہ کی «مسعود» ترجمہ سنک، موضوع بحث اسکی ترجمہ اولدیغنه حکم ایتشدیر [بو ترجمہ لر حقنہ اسلام آنسیقلو پوہ دیسنده «بروقه لمان» طرفندن یازیلان «کلیله ودمنه» مادہ سنہ دہ باقکیز]. ایشته بو «قول مسعود» ترجمہ سنک دیکر برنسخه سی دہ صوگ زمانلر دہ «لاله لی کتبخانه سی» یازمه لری آراسنده ۱۸۹۷ م ورموده بولوندی؛ وایلاک دفعه «بروسه لی طاهر بک» مرحوم «عثمانلی مؤلف لری» نده بونسخه نک موجودیتنی بیلدیردی [ج ۲، ص ۳۰۵]. ایشته «دوقتور مورتان» ک «سہیل ونوہار» مقدمہ سنده بحث ایتدیکی نسخه بودر. «اسمعیل بن محمد» آدی بر مستنسخ طرفندن ۸۹۵ دہ یازیلان بونسخه حقنہ بورادہ ایضا حاتہ کیریشه جک دکاز؛ یالکیز، بو اثرک بزم «مسعود بن احمد» عائد اولامیه جنی حقنہ کی دلائلی ذکر ایلاہ اکتفا ایدلم :

اولا، مؤلف لک اسماری فرقلیدر؛ بری «قول مسعود» دیکری ایسه «مسعود بن احمد» در. «مسعود بن احمد» اثر لری نک هیچ برنده کندیسنه «قول مسعود» دیمه دیکری کی، «کنزالکبراء» مؤلفی دہ هیچ بریده اوکا بو «قول» لقبی ویرمیور. - ثانیاً، «مسعود بن احمد» اثر لری بو یوکلردن برینه تقدیم ایتک اعتیادنده بولونان برآدام دکلدر؛ حالبوکه «قول مسعود» اثری بالخاصه «امور بکک اشارتیه» فارسیدن تورکجه یه دوندورمش، اثرنده بریر اونی مدح ایتشدیر. بو اثرک مقدمه سنندن زمان تحریری دہ تقریبی اولارق آکلایه بیلیرز: «خداوندکار و خداوندکار زاده جهان حسینب نسیب زمان المؤید من الرحمن جوان جوان بخت پاشای کامران امور بن محمد بن آیدین» افاده سی، بو اثرک هنوز «محمد بک» حیاتده و «امور بک» پک کنج ایکن یازیلدیغنی کوستره بیلیر. محمد بک ۷۳۴ دہ وفات ایتدیکنی نظر اعتباره آلیرسه ق، بو اثرک هر حالده اوتاریخندن اول یازیلش اولدیغنی میدانه حیقار. دیمک اولیورکه «فرهنگ نامه ترجمه سی» و «سہیل ونوہار» ایله، موضوع بحث «کلیله ودمنه ترجمه سی» آراسنده لا اقل یکر می سنه لک بر زمان واردر. یوقسه، ابتدا تنجلیکنده «قول مسعود» تخلص ایدن مؤلف، صوکر الری نهدن ساده جه «مسعود» آدی قول لانسون؟ «کنزالکبراء» مؤلفی «شیخ اوغلی»، بو اثرنده، خو جاسی «مسعود» ک هر ایکی اثرندن مختلف پارچہ لر آلدیغنی حالده، نهدن «کلیله ودمنه» ترجمه سنده کی بعض منظوم پارچاری هیچ آلماسون؟ ثالثاً، «قول مسعود» ک اثرنده کی بعض محدود منظوم پارچار، اونک اپی قدر تسز علی العاده بر شاعر اولدیغنی کوستردیکی حالده، بالعکس «مسعود بن احمد» ک اسلوبی و شاعر لک قدرتی اونکله هیچ قیاس ایدیله میه جک قدر یوکسکلر. «قول مسعود» ک اثرنده کی لسانی خصوصیتلرله «مسعود بن احمد» ک اثرلر نده کی خصوصیتلر

علمی بر صورتده اطرافیه مقایسه ایدیله جک اولورسه ، بلکه بوندن بعض تاریخی نتیجه لر چیقار یلابیلیر؛ و بلکه «مسعود بن احمد» کده آنا طولینک هانکی ساحه سنده یاشادینی تقریبی اولارق آ کلاشیلابیلیر. مع مافیہ ، لسان خصوصیتلری اعتباریله بوا یکی اثر آراسنده بارز هیج برفرق بولونمسه بیله ، بوندن ، هرایی آدامک عین شخص اولدیغنه ینه حکم ایدیله مز؛ اولسه اولسه ، بوندن «مسعود بن احمد» کده «قول مسعود» له عین محلی لهجه یی قولاندینی آ کلاشیلابیلیر. اساساً بو عصرده آنا طولیده مشترک و عمومی بر ادبیات لسانی آرتق همان همان تشکل ایتمش ، محلی خصوصیتلر چوق آزالمشدی. هر حالده ، ادبیات تاریخی نقطه نظرندن ، یعنی ، اسلوبلری و قابلیت صنعتکارانه لری اعتباریله ، «قول مسعود» ایله «مسعود بن احمد» کده عین آدام اولدیغنی قبوله ماده امکان یوقدر. بالکیز ، کایسلی رفعت بکک اخیر ابحاث ایتدیکی «مسعود بن احمد بن شادی» نك [تورکیات مجموعه یی ، ج ۲ ، ص ۴۰۸] بزم «مسعود بن احمد» اولماسی احتمالی پک قوتلیدر . ایشته «قول مسعود» ایله بزم «مسعود بن احمد» کده ایی آیری شخص اولدینی آ کلاشیلدقن سوکرا ، «ابن بطوطه» سیاحتنامه سنده ذکر ایدیلن رفاعی شیخی «عزالدین بن احمد» کده [باقکیز: شریف پاشا ترجمه سی ، ج ۱ ، ص ۳۲۷] بزم شاعرک برادری اولماسی احتمالی آرتق بوسبوتون اورته دن قالقار . شاعرک یکنی «عزالدین احمد» کلنجه ، بونک حقنده ده مع الاسف هیج معلوما تمز یوقدر. آنا طولی تورک ادبیاتنک اسکسی محصوللرینی احتوا ایدن «جامع النظائر» ده [بایزید کتبخانه عمومیسنده کی یکانه نسخه] ، نه «قول مسعود» کده ، نه «مسعود بن احمد» کده ، نه ده «عزالدین احمد» کده اثرلرینه تصادف ایدیلیر. تورک ادبیاتنک الک مجهول بر دوره سنه عائد بو قیمتلی متنلری نشر ایتمه لرندن دولایی ناشرلرینی تبریک ایدرزه.

کوبیلی زاده محمد فواد

ابن خطیب : فرح نامه j. Németh, Das Ferah-nâmeh des Ibn Hatib — پروفور
 «زه ته رسته ن» طرفدن نشر ایدیلن le Monde Oriental مجموعه سنک ۱۹۱۹ نجی سنه سنده ،
 ص ۱۴۵ - ۱۸۴

الیوم «بودا پشته» دارالفنونی تورک فیلولوژیسی مدرسی بولونان «پروفور ژول نهیمه ت»
 طرفدن نشر ایدیلن بومقاله ، «ابن خطیب» آدلی اسکسی عثمانلی شاعرینک (هجری ۸۲۹ - میلادی